

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Statistika za poslovno odločanje

SPO v računovodsko-finančni funkciji

prof. dr. Lea Bregar

7. predavanje

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Vsebina

1. Statistika in finančno-računovodska funkcija.
2. Finance: borzna statistika in borzni indeksi.
3. Računovodstvo in statistika.
4. Uporaba postopkov deflacije.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

1. Statistika in finančno-računovodska funkcija

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Povezanost statistike, računovodstva in financ

A Venn diagram with three overlapping red circles. The top circle is labeled 'statistika', the bottom-left circle is labeled 'računovodstvo', and the bottom-right circle is labeled 'financ'. The overlapping areas between two or all three circles are shaded darker red.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

2. Finance: borzna statistika in borzni indeksi

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Borzna statistika

- Statistične informacije.
- Statistična orodja in metode.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Borzna statistika: statistične informacije

Koliko znaša...?

- Tržna kapitalizacija Coca-Cole?
<http://finance.yahoo.com/q?s=ko>
- Premoženje najbogatejšega Zemljana?
<http://www.forbes.com/billionaires>

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Borzna statistika: statistična orodja in metode

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Borzna statistika: borzni indeksi

Kako bi kreirali svoj borzni indeks?

- Izbor podjetij, ki jih kaže vključiti.
- Izbor uteži.
- Določitev izhodiščne vrednosti.
- Prilagajanje spremembam (npr. povečanju ali zmanjšanju števila delnic v obtoku).
- Drugi metodološki pomisleki?

Ilustrativni primer: SBI 20 (na naslednji strani)

Izdajatelj	Trg. oznaka	Št. delnic v indeksu	Delež v indeksu (v %)	Bazni tečaj (v EUR)
KRKA, d. d., Novo mesto	KRKG	7.564.402	15,82%	16,25
PETROL, d.d., Ljubljana	PETG	912.561	15,57%	120,41
TELEKOM SLOVENIJE, d.d.	TLSG	1.806.046	13,28%	292,70
SAVA, d.d., Kranj	SAVA	1.027.457	11,15%	83,57
MERCATOR, d.d., Ljubljana	MELR	1.368.377	7,79%	24,46
LUKA KOPER, d.d., Koper	LKPG	4.138.622	7,04%	12,50
GORENJE, d.d., Velenje	GRVG	7.943.079	6,29%	10,23
PIVOVARNA LASKO, d.d., Laško	PILR	3.795.295	6,22%	27,19
INTEREUROPA, d.d., Koper	IEKG	4.747.177	3,35%	21,69
MERKUR, d.d., Naklo	MER	440.004	3,24%	94,79
HELIOS, DOMŽALE, d.d., Domžale	HDOG	115.888	3,01%	795,68
ISTRABENZ, d.d., Koper	ITBG	1.441.797	2,83%	14,61
AERODROM LJUBLJANA, d.d., Brnik-aerodrom	AELG	957.172	2,34%	47,93
ZITO, d.d., Ljubljana	ZTOG	185.313	1,04%	213,00
LESNINA, d.d., Ljubljana	MILG	30.487	1,03%	1.751,61

Borzna statistika: borzni indeksi

Zanimive povezave

- Ljubljanska borza: <http://www.ljse.si/>
- Londonska borza: <http://www.londonstockexchange.com/en-gb/>
- Newyorška borza (ena od mnogih): <http://www.nyse.com/>

3. Računovodstvo in statistika

Statistika in računovodstvo

- Skupne točke in razlike?
- Informacijski tokovi:
 - Računovodje uporabljajo statistične podatke, metode in orodja.
 - Omejitve računovodstva: pomen nefinančnih bonitetnih informacij.
 - Računovodstvo kot pomemben informacijski vir za uradno statistiko in njegove omejitve.
 - Uporaba postopkov deflacije.

Omejitve računovodstva: pomen nefinančnih bonitetnih informacij

- Kako bi preverili boniteto potencialnega poslovnega partnerja?

Spletna stran SIEF:

<http://www.ef.uni-lj.si/enote/sief/povezave.asp>

→ Poslovni podatki in informacije.

→ Poslovni splet GVIN.

4. Uporaba postopkov deflacije

Uporaba postopkov deflacije

- Teoretske osnove
- Postopek deflacije v praksi

Teoretske osnove (1)

Neposredno izračunani indeks vrednosti

$$I_W = \frac{\sum_{i=1}^n q_{it} \times P_{it}}{\sum_{i=1}^n q_{0i} \times P_{0i}}$$

Indeks vrednosti odraža spremembe tako cen kot količin.

Indeks vrednosti pa lahko izračunamo tudi **posredno**:

- z množenjem Laspeyresovega količinskega indeksa s Paaschejevim indeksom cen;
- z množenjem Laspeyresovega indeksa cen s Paaschejevim količinskim indeksom.

Teoretske osnove (2)

- Izračun indeksa vrednosti s pomočjo indeksov cen in indeksov količin (posredno)

$$L_q = \frac{\sum_{i=1}^n q_{it} \times P_{0i}}{\sum_{i=1}^n q_{0i} \times P_{0i}}$$

$$P_q = \frac{\sum_{i=1}^n q_{it} \times P_{it}}{\sum_{i=1}^n q_{0i} \times P_{it}}$$

$$L_p = \frac{\sum_{i=1}^n P_{it} \times q_{0i}}{\sum_{i=1}^n P_{0i} \times q_{0i}}$$

$$P_p = \frac{\sum_{i=1}^n P_{it} \times q_{it}}{\sum_{i=1}^n P_{0i} \times q_{it}}$$

Teoretske osnove (3)

$$I_w = \frac{\sum_{i=1}^n q_{1i} \times p_{0i}}{\sum_{i=1}^n q_{0i} \times p_{0i}} \times \frac{\sum_{i=1}^n p_{1i} \times q_{1i}}{\sum_{i=1}^n p_{0i} \times q_{1i}} = \frac{\sum_{i=1}^n p_{1i} \times q_{1i}}{\sum_{i=1}^n p_{0i} \times q_{0i}}$$

$$I_w = \frac{\sum_{i=1}^n q_{1i} \times p_{1i}}{\sum_{i=1}^n q_{0i} \times p_{1i}} \times \frac{\sum_{i=1}^n p_{1i} \times q_{0i}}{\sum_{i=1}^n p_{0i} \times q_{0i}} = \frac{\sum_{i=1}^n p_{1i} \times q_{1i}}{\sum_{i=1}^n p_{0i} \times q_{0i}}$$

Teoretske osnove (4)

- V skrajšani obliki lahko posredni izračun indeksa vrednosti zapišemo:

$$I_w = L_q \times P_p$$

$$I_w = P_q \times L_p$$

- ⇒ indekse cen in količinske indekse je mogoče izračunati tudi posredno:
- Indeks cen izračunamo posredno tako, da indeks vrednosti delimo s količinskim indeksom;
 - Količinski indeks pa izračunamo posredno tako, da indeks vrednosti delimo z indeksom cen.

Postopek deflacije v praksi (1)

Problem:

želimo ugotoviti realno (fizično) spremembo kakega vrednostnega (nominalnega) podatka med dvema obdobjema, a so na njegovo velikost vplivale tudi spremembe cen ⇒

deflacija

Vpliv cen na velikost vrednostnega podatka izločimo s tako imenovanim postopkom deflacije, tako **da indeks vrednosti delimo z indeksom cen**. Indeks cen nastopa torej v funkciji deflatorja vrednostnega podatka.

Postopek deflacije v praksi (2)

Deflator: Laspeyresov indeks cen \Rightarrow
rezultat deflacije Paaschejev količinski indeks.

Deflator: Paaschejev indeks cen \Rightarrow
rezultat deflacije Laspeyresov količinski indeks.

Velika **praktična uporabnost** postopka deflacije zaradi tehnične enostavnosti, a **vsebinski problemi** povezani z izbiro deflatorja.

Postopek deflacije v praksi (3)

Vsebinska zahteva:

- deflator mora biti usklajen z deflacioniranim podatkom tako, da odraža gibanje cen tistih elementov, ki so zajeti v podatku in tudi v pravih razmerjih;
- izbrani indeks cen mora ustrezati z vidika primerjanih obdobj.

Postopek deflacije v praksi (4)

Računski primer

Literatura

- Ograjenšek Irena: SPO, zapiski predavanj, drugi del (v pripravi).
- Ograjenšek Irena in Bavdaž Mojca: Zgledi rešenih nalog iz SPO.
